

Interview met Maria Haag

Wie is Maria Haag?

Maria Haag is zelfstandig architect, die zich voornamelijk bezig houdt met specifieke en complexere vraagstukken in de utiliteitsbouw. Zij heeft onder meer universiteitsgebouwen, een muziektheater, laboratoriumgebouwen en kantoorgebouwen ontworpen. Naast haar werk als architect is zij ook werkzaam als gastdocent bij de opleiding bouwkunde bij de TU Delft. Maria Haag is in 1997 aan de TU Delft afgestudeerd in de richtingen architectuur en bouwtechnologie, waarbij ze voor haar beide afstudeerrichtingen een 10 als eindcijfer en een eervolle vermelding kreeg.

Hoe zag uw loopbaan er tot nu toe uit?

Na mijn studie heb ik twaalf jaar gewerkt bij twee gerenommeerde architectenbureaus. In het begin van mijn carrière heb ik een aantal woningbouwprojecten ontworpen. Later ben ik me meer gaan bezighouden met complexere opgaven in de utiliteitsbouw. In 2009 ben ik voor mezelf begonnen als zelfstandig architect. Met mijn bureau richt ik me voornamelijk op projecten in de utiliteitsbouw. Met mijn ontwerpen lever ik graag een bijdrage aan de functionaliteit van een gebouw en gebruik ik architectuur als middel om organisatievraagstukken op te lossen en het gedrag van gebruikers te beïnvloeden.

Welke rol speelt Human Factors/Ergonomie in uw dagelijks werk?

Een grote rol, alhoewel wij als architecten zelden deze terminologie hanteren. Ik vind dat bij het ontwerp van een gebouw, nog boven allerlei praktische zaken als techniek, geld en tijd, met name de mens en zijn omgeving de belangrijkste factoren van invloed moeten zijn. Ik denk bij het ontwerpen van ruimte altijd veel na over hoe de ruimte wordt ervaren en hoe de ruimte invloed heeft op het functioneren en het gedrag van de gebruiker. Human Factors of Ergonomie is wat mij betreft dan ook geen op zichzelf staand onderwerp, maar iets wat verweven is in heel veel aspecten van de architectuur.

In de vorige 'Ergonomiekaart' geeft Bastiaan Bot aan dat u een goede kijk heeft op leefbaarheid en de bruikbaarheid van ruimtes. Op welke projecten waarbij deze onderwerpen een rol spelen bent u trots en waarom?

In 2001 heb ik het nieuwe rekencentrum van de Rijksuniversiteit Groningen ontworpen (afbeelding 1). Het oude gebouw bestond uit een langwerpige gebouw met lange gangen en veel kleine kantoorruimtes; door deze vormgeving kwamen medewerkers weinig met elkaar in aanraking, waren er weinig spontane ontmoetingen en kenden de gebruikers van dit gebouw elkaar niet.

'Human Factors of Ergonomie is wat mij betreft dan ook geen op zichzelf staand onderwerp, maar iets wat verweven is in heel veel aspecten van de architectuur.'

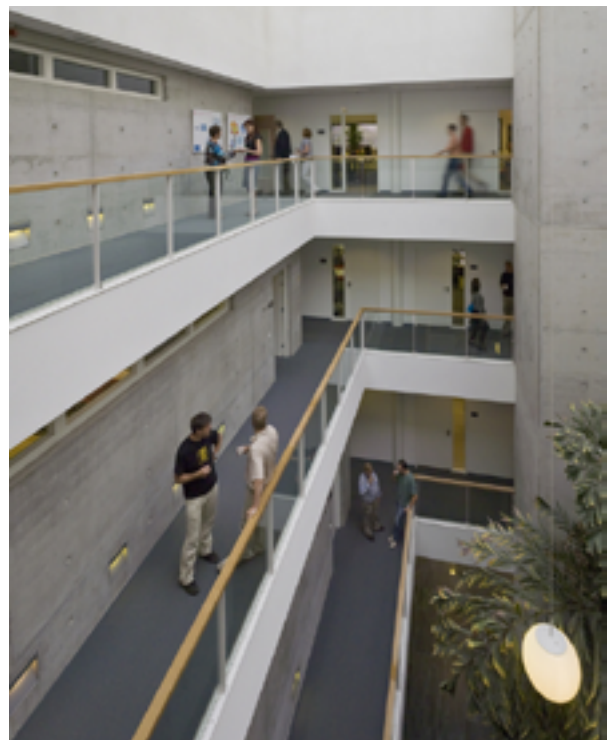
Afbeelding 1. Groningen Zernikeborg.

De opdrachtgever wilde graag dat het nieuwe gebouw sterk zou bijdragen aan de interactie tussen de gebruikers van het gebouw. Om hier aan te voldoen heb ik een gebouw ontworpen waarbij er in het midden van het gebouw een plek was voor spontane ontmoetingen: de vide. Alle gangen in het gebouw zijn kort gehouden en lopen allemaal langs de vide; zo worden medewerkers en studenten steeds met elkaar geconfronteerd, ook over verschillende verdiepingen (afbeelding 2). Hierdoor ontstaan steeds spontane ontmoetingen. Het resultaat is dat men elkaar veel beter kent en veel vaker spreekt, wat bevorderlijk blijkt voor de samenwerking.

Een ander project waar ik trots op ben is het inrichtingsconcept en ontwerp dat ik gemaakt heb voor Rabobank aan het Binnenwegplein in hartje Rotterdam, de drukst bezochte vestiging in Rotterdam. Dit filiaal was voorheen een klein filiaal en werd uitgebreid door ook het naastgelegen pand bij dit filiaal te betrekken. In de oude inrichting van dit filiaal kwamen de klanten binnen en troffen medewerkers achter een balie parallel aan de deuropening. Deze opstelling werd als niet uitnodigend ervaren en de inrichting zorgde ervoor dat klanten niet optimaal werden geholpen.

Bij de ontwikkeling van het inrichtingsconcept heb ik in nauw overleg met de opdrachtgever en gebruikers een programma van eisen opgesteld en het ontwerp

ontwikkeld. Door de gebruikers vanaf moment één te betrekken en centraal te stellen is een goed functionerende vestiging gecreëerd waar medewerkers trots op zijn en waar klanten graag komen. De bank

Afbeelding 2. De vide is een plek voor spontane ontmoetingen.

Afbeelding 3. Rabobank Binnenwegplein Rotterdam

Afbeelding 4. Rabobank Bergse Dorpsstraat Rotterdam

werkt hier niet met balies, maar met open werkplekken waarbij klanten zelfstandig of met assistentie hun bankzaken kunnen regelen (afbeelding 3). De Rabobank was erg enthousiast over deze vestiging. We hebben naar aanleiding van deze ontwikkeling een inrichtingsconcept mogen ontwikkelen voor alle vestigingen van de Rabobank Rotterdam. Dit is inmiddels in vrijwel alle vestigingen toegepast (afbeelding 4).

Graag uw reactie op de stelling van Bastiaan Bot: 'Ons dichtbevolkte landje heeft wereldwijd de hoogste dekkinggraad van inter-netaansluitingen. Niet vreemd dus dat er al gesproken wordt over een recht op internet. Met de toename van het gebruik van internet in de samenleving en in technologische apparatuur is een zaak als internetinfrastructuur in de woning toch wel de horror van menig huishouden. De wirwar aan kabels en opeenstapeling van zwarte kastjes in ons huis zijn toch op te lossen? Wij bevinden ons in veel opzichten nog in het stenen tijdperk van internetinfrastructuur in huis! Sinds de Romeinen beschikt de mens al over een degelijke riolering en waterleiding. We hebben al honderd jaar keurig weggewerkte elektriciteitsaansluitingen in huis. Wordt het niet eens tijd dat die infrastructuur net als onze stopcontacten en waterhuishouding in onze huizen en kantoren wordt geïntegreerd?'

Ik denk dat er in de afgelopen jaren al een enorme ontwikkeling hierin heeft plaatsgevonden; denk maar eens hoe kort geleden het is dat de telefoons aan een draad vastzaten en dat je een telefoon in een modem moest drukken om het internet op te gaan. Als ik nu zie dat tegenwoordig de meterkast zelf de meterstand door kan geven, je met je smartphone de verwarming kan regelen en je boxen tegenwoordig alleen nog maar in het elektriciteitsnet hoeven dan valt het denk ik wel mee qua infrastructuur in het huishouden. Ik denk dat

de komende jaren de hoeveelheid informatie die we digitaal consumeren toeneemt, maar dat het aantal apparaten waarop we dit doen afneemt. De tablet gaat de TV, de stereo en de PC vervangen, waardoor de hoeveelheid 'zwarte kastjes' afneemt.

Aan de andere kant merk ik als architect vaak dat het in de praktijk erg lastig is om deze infrastructuur te integreren in huizen en kantoren. De tijd die er zit tussen het opstellen van een programma van eisen en de oplevering van een gebouw kan soms jaren zijn en dan is de technologie die in het programma van eisen wordt voorgeschreven alweer achterhaald. Hierdoor moeten ontwerpen worden aangepast. Ik vraag me af of volledige integratie van deze infrastructuur mogelijk is gezien de snelheid van technologische ontwikkelingen.

Met de rubriek 'Ergonomiekaart van Nederland' willen we de breedte van het werkveld Human Factors/Ergonomie laten zien. Wie zou de volgende kandidaat moeten zijn voor deze rubriek en waarom?

Matthijs Stam, van Hoppinger. Matthijs is in zijn werk als webdeveloper veel bezig met user interaction, user interfaces en het maken van concepten waarbij de gebruiker centraal staat. Ik ben benieuwd welke rol Human Factors spelen in de wereld van het internet, en of technische mogelijkheden daarbij nog een beperking zijn.

Welke stelling geeft u mee aan de volgende kandidaat?

Het zoeken naar informatie op het internet gebeurt niet intuïtief. Doordat informatie verspreid is over miljoenen websites is het steeds lastiger zoeken en is het controleren op juistheid en oorsprong steeds moeilijker. Wordt het niet eens tijd voor zoekmachines die informatie per thema in categorieën indelen?